

Om Hørdyrkning før og nu.

Foredrag i Det kgl. danske Landhusholdningsselskab
den 6. Marts 1940.

Af Forstander *J. C. Lunden.*

Hørren er en gammel Kulturplante, der har været dyrket i Ægypten og omkring det kaspiske Hav for 4—5000 Aar siden. Efter en Række Oldtidsfund, Aftryk af Horfro i Lerkar, har Hørdyrkning været almindelig i Jylland allerede i de første Aarhundreder af vor Tidsregning. I det 14. Aarhundrede var Dyrkningen saa udbredt i Aarhus Stift, at der blev svaret Tiende af Hor.

Hovedformaalet med Hørdyrkning i Danmark har hidtil været Frembringelse af Spindemateriale, men Horfroet har dog altid været et vigtigt Biproduct.

Hørdyrkning før i Tiden.

Dyrkning og Behandling af Spindhør har til Tider været skænket megen Opmærksomhed, baade fra Statens og fra mange Landøkonomers Side, og navnlig Det kgl. danske Landhusholdningsselskab har ved Prisskrifter, Præmier, Hjælp til Redskaber og Maskiner og paa flere andre Maader støttet Bestræbelserne for at fremme Dyrkning og Behandling af Spindhør.

Under Enevælden søgte man som bekendt at fremme Landets Fabriksdrift, bl. a. Linnedvæveriet og i Tilknøytning dertil ogsaa Hørdyrkning.

I 1730 blev der for Krigshospitalets Regning oprettet et samlet L i n n e d v æ v e r i i København og senere flere, som fra 1739 blev beskyttet ved Told og Indførselsforbud. Paa samme Tid blev der indkaldt en Lybækker til at arbejde for Oprettelse af Spindeskoler i de forskellige

Landsdele. Senere støttede Regeringen Oprettelse af Heglerier og en Fabrik for Fremstilling af Hørhegler.

I 1771 blev der efter en Plan af *Struensee* oprettet en Plejeanstalt i København, og for at give de fattige en nyttig Beskæftigelse, blev der i Tilknytning dertil anlagt et Hegleri og Linnedvæveri under Ledelse af en indkaldt Englænder, *Howden*.

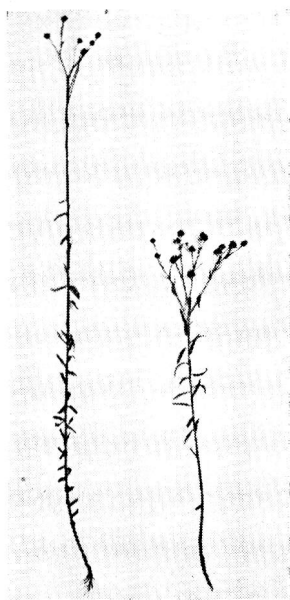
Virksomheden gav imidlertid for store Tab og blev ophævet efter 8 Aars Forløb, men for at beholde *Howden* her i Landet fik han Privilegium paa at oprette et privat Hegleri med Statsstøtte mod Forpligtelse til at oplære nogle Lærlinge hvert Aar.

I Stedet for Linnedvæveriet ved Plejeanstalten støttede Regeringen derefter Oprettelse af et større Antal Linnedspindrier i forskellige Egne af Landet. I Tilknytning til nogle af Spindrierne blev der kort efter oprettet Heglerier og Væverier, bl. a. ved Gudumlund og Lindenberg i Aalborg Amt samt ved Brahetrolleborg paa Fyn.

Planen for denne Udvikling tilskrives Konferentsraad *Niels Ryberg*, Objerregaard i Sydsjælland, i Samraad med Sachseren *Voelcker*. Forinden havde *Ryberg* som Prøve anlagt en mindre Spindeskole i Landsbyen Kong ved Næstved i 1777, og Aaret efter en i Ring.

Skolerne gik godt, og *Voelcker* foreslog Næstved at oprette et Selskab til Linnedspindrierernes Udbredelse paa Landet, og »Det næstvedske patriotiske Selskab« anlagde derefter en Hegleskole.

Trods alle Foranstaltninger gik Linnedtilvirkningen



Spindhør. Oliehør.
Fig. 1.

ikke tilfredsstillende, og der maatte hvert Aar indfores betydelige Mængder Linnedvarer.

Aarsagen dertil fandt Ryberg m. fl. maatte søges i, at Kendskabet til Hørdyrkning var for daarligt. Det gjaldt derfor om at indhente Erfaringer fra Lande, hvor Hørdyrkningen stod højt. Igennem Howden fik Ryberg opspurgt en ung, dygtig Mand, *Henning Schroll*, der var Lærling paa Howdens Hegleri, og som i 1779 med Støtte fra Ryberg rejste til Holland og Belgien og senere til Skotland, hvor han i de følgende 11 Aar opnaaede en grundig, praktisk Uddannelse ved Deltagelse i alt Arbejde vedrørende Dyrkning og Behandling af Hør.

Oprettelse af et Høravlingsinstitut.

Efter sin Hjemkomst og i Samraad med Ryberg søgte Schroll Regeringen om Støtte til Oprettelse af et Høravlingsinstitut, hvor unge Mennesker fra forskellige Egne af Landet kunde optages til praktisk Uddannelse i den nye, forbedrede Avlsmaade, som derved kunde blive udbredt. — H. Schroll var dog tilfreds, blot han maatte blive taget paa Prove.

Forslaget fandt straks Tilslutning, Schroll blev antaget og fik en Bevilling paa 1400 Rdl. til Omkostninger ved Proven, som blev foretaget hos Grev *Ludvig Reventlow* paa Brahetrolleborg paa 9 Tdr. Ld. i forskellige af Godsets Marker.

Resultatet blev meget tilfredsstillende og gav et Overskud paa godt 40 Rdl. pr. Td. Ld., eller flere Gange bedre end Korn.

Schroll opnaaede derefter Støtte til Køb af to Arvefæstegaarde under Brahetrolleborg. Jorderne blev sammenlagt og en ny Gaard, »*Lykkenssæde*«, opført derpaa. Schroll skulde til Gengæld bl. a. forpligte sig til at dyrke 10—12 Td. Ld. med Hør hvert Aar og til hele Tiden at have 10—12 Lærlinge, som i Lobet af 5 Aar skulde opnaa fuld Uddannelse.

Til Stotte herfor fik Schroll endvidere tillagt 200 Rdl. som Lon og 20 Rdl. aarligt pr. Lærling i 10 Aar.

Til Trods for en Del Vanskeligheder i de første Aar, da Jorden var i daarlig Tilstand, blev Resultatet af de første seks Aars Hørdyrkning efter Fradrag af alle Udgifter alligevel et Overskud paa over 33 Rdl. pr. Td. Ld. eller betydelig mere, end der kunde opnaas ved Korndyrkning.

Samtidig blev Horren fra »Lykkenssæde« kendt som en ganske fortrinlig Vare, der i Finhed, Jævnhed og strengere Sortering stod helt paa Højde med den bedste, der indførtes fra Udlandet. Froet viste sig ogsaa fuldt saa godt som indført Fro og blev stærkt efterspurgt.

Tilslutningen til Skolen blev dog for lille i de første Aar, men der tilkendtes saa Lærlingene Fritagelse for Militærtjeneste, ligesom de efter Uddannelsen kunde opnaa Stotte fra Statskassen til Anskaffelse af Redskaber, endvidere Præmie for Høravl gennem 8 Aar, og undertiden rentefrie Laan.

Herefter var der flere, som søgte Uddannelse hos Schroll, ialt omkring 90 inden hans Død i 1833, og disse fortsatte Høravlen i forskellige Egne af Landet og lærte igen videre til mange andre, hvorved Hørdyrkningen blev udvidet meget, og Horrens Kvalitet meget forbedret.

Afhandlinger og Prisskrifter.

Samtidig fremkom der flere Skrifter med Opfordring til Høravl og Vejledning derom. Saaledes ogsaa i en fortræffelig Haandbog af Pastor *Hoegh* i Gentofte, hvilken blev tilkendt Landhusholdningsselskabets 1ste Guldmedaille i 1794.

I Aaret 1800 fremkom en fortrinlig Afhandling af Assessor i Det kgl. General Land-Oekonomie- og Commerce-Collegium *Carl Gottlob Rafn*: »Om Høravlingsvigtighed for Danmark; dens Tilstand paa Høravlingsinstituttet paa Lykkenssæde i Fyen,«. Denne Afhandling blev

belønnet med Landhusholdningsselskabets 3die Guldmedaille. Rafn nævner i Indledningen, at der paa den Tid importeres Hørvarer til Danmark og Norge til en Værdi af $4\frac{1}{2}$ Td. Guld aarlig. Et tilsvarende Kvantum Hør kunde imidlertid avles paa omtrent 12 000 Td. Ld., og Dyrkning og Tilberedning deraf vilde give Beskæftigelse i 1 152 600 Arbejdsdage, eller til ca. 4 000 Mand. Det var saaledes ogsaa den Gang baade et Spørgsmaal om Valuta og Arbejde.

I Tiden til omkring 1850 fremkom der en Række andre Skrifter, hvori Dyrkning og Behandling af Hørrønnen beskrives, bl. a. af Præsterne *Wedel* og *Stochholm*, og senere *St. St. Blicher*. Endvidere af Professor *Olufsen*, Tiende-Commissair *Gierring*, Hormøller *Wulff*, Fabrikør *Orloff Andersen*, Lieutenant *C. F. Grove* og flere, hvorom Statskonsulent *K. Hansen* har udarbejdet en omfattende Fortegnelse.

De forskellige Forfattere udpeger sortmuldet Jord som bedst til Hørdyrkning. Som *F o r f r u g t* anbefales Gronjord, helst 2. Aars Kløvergræs, og mindst 6—8 Aar mellem Hørafgrøder paa samme Sted. Det fraraades i Reglen at gøde direkte til Hørrønnen, og kun paa let Jord tilraader *Stochholm* at tilføre Hedetorvaske. Iøvrigt anbefales det at vælge Jord, som er i god Godningskraft til Hør.

Som *U d s æ d* anbefales hollandsk Frø og senere ogsaa Riga-Hør. Udsæden skal helst skiftes med faa Aars Mellemrum, idet de frørige Typer hurtigt forøges, hvorved Taveudbyttet nedsættes. Saavel Landhusholdningsselskabet som stedlige Husholdningsselskaber bistaar derfor Hørdyrkerne med Fremskaffelse af nyt Frø.

Som bedste *S a a t i d* angives i Reglen sidst i April, tidligst paa svær Jord og efter Gronjord. *U d s æ d e n* maa ikke være for tynd til Spindhor, 6—7 Skp. pr. Td. Ld.

L u g n i n g af Hørrønnen skal helst kunne undgaas, ellers maa den udføres tidligt. Græs i Gronjordshor tilraader *Schroll* at lade afgræsse med Faar, men udfra egne Erfaringer fraraader *Stochholm* bestemt dette.



Fig. 2. Horberedning ca. 1850. Til venstre: Tørring af rødnet Hor.
Til højre: Brydning. (Efter Maleri af Rasmus Christiansen.
Dansk Landbrugsmuseum.)



Fig. 3. Horberedning ca. 1850. Til venstre: Brydning. I Midten: Skætning.
Til højre: Hegling. I Forgrunden: Færdige »Dukker«. (Efter Maleri
af Rasmus Christiansen. Dansk Landbrugsmuseum.)

Til finere Hørvarer tilraades det at ruske Hørrøden ved Blomstringens Afslutning, men ellers ikke for Stængelen er gul, Bladene er faldet paa nederste Halvdel og Kneblerne er fuldt udviklede.

Af Rødningsmaader ansaa Pastor Hoegh Dugrødnings for bedst, men de øvrige Skribenter anbefaler alle Vandrødnings. Efter hollandsk Monstervandrodner Schroll i en Grav med stillestaaende Vand ved Siden af et Vandløb, og han tildækker navnlig Roden af Hørrøden med Mudder, hvilket Stochholm tager Afstand fra og i Stedet tilraader Dækning med Græs og Græstørv.

Efter Lufttørring af Straaet eftertørres i Reglen over aaben Ild, hvorefter Brydning og Skætning udføres hurtigst muligt ved Hjælp af Haandredskaber: Brydebænk, Skættefod, Skættehaand og Hegle.

Schroll indførte en noget anden Fremgangsmaade, idet han straks efter Tørring satte Straaet sammen i et »Svedehus« til Afkøling »i Sved«, hvorved Taven opnaaede bedre Blødhed, Finhed og Styrke.

Fremkomst af Maskiner.

Omkring 1820—30 fremkom forskellige Maskiner til Brydning og Skætning, og Landhusholdningsselskabet udskrev en Konkurrence om de bedste og udvirkede bl. a., at Prokurator *Rasmussen*, Rudkøbing, fik tildelt 1400 Rdl. til Forbedring af sin Brydemaskine.

Fremkomsten af større Bryde- og Skættmaskiner befordrede Oprettelsen af en Række Hørmøller eller Hørberegningsanstalter, som paatog sig Behandling af Hørrøden.

De forskellige Bestræbelser for at fremme Hørdyrkingen, herunder bl. a. Statens Opkøb af danske Hørvarer, samt Pengeknapheden under den store Landbrugs-krise medførte ogsaa en betydelig Udvidelse af Hørrøden, som i 1837 optales til ca. 14 000 Td. Ld.

Hørrøden var imidlertid ofte for uensartet eller daarligt behandlet til at kunne bære Omkostningerne ved Behandling uden for Hjemmet.

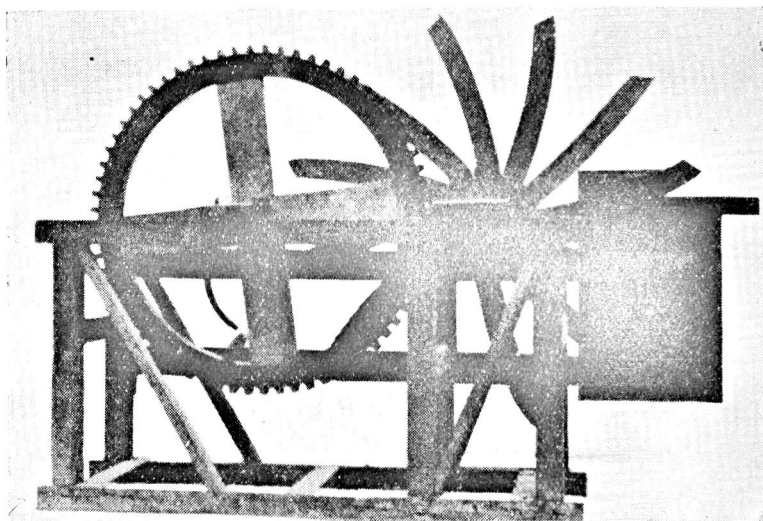


Fig. 4. Skættehjul.

Snart gik man ogsaa mere og mere over til Maskinspinding af Hør, hvilket gav Hjemmetilvirkningen et alvorligt Stød, idet maskinspundet Garn var finere og mere ensartet end haandspundet, og Maskinspinderierne nægtede tilmed ofte at anvende dansk Hør.

Omkring 1850 sporedes da ogsaa en stærk Tilbagegang i Hørdyrkningen. I 1871 var Hørealet nedsat til ca. 4800 ha, i 1881 til 1900 ha og i 1896 til ca. 150 ha.

Aarsagen til den stærke Tilbagegang i Arealet var dels de bedre økonomiske Forhold med større Specialisering inden for Landbruget, og dels Overgang til Anvendelse af Bomuldsvarer, der vel var billigere i Indkøb, men langt fra saa værdifulde.

I den Forbindelse skal der ogsaa erindres om, at den tekniske Udvikling ved Behandling og Vævning er gaaet meget hurtigere for Bomuld end for Hør, men i de senere Aar er der sket store tekniske Fremskridt ved Dyrkning og Behandling af Hør, saaledes at denne bliver konkurrencedygtig paa flere Omraader.

Hordyrkning i Nutiden.

Under den stærke Udvikling af Husdyrproduktionen siden Slutningen af forrige Aarhundrede blev der navnlig af Professor *T. Westermann* peget paa Faren ved en ensidig dyrisk Produktion, og Professor *Westermann* tilraadede, især i sine Forelæsninger, at skænke Dyrkning af Planter, som kunde fores direkte paa Markedet, større Opmærksomhed.

Paa den Tid var Hordyrkning praktisk talt hort helt op her i Landet. Men i 1912 begyndte Konsulent *Kierulf Petersen* og Proprietær *A. P. Damsgaard-Sørensen*, forskellige Forsøg med Hordyrkning i Randerseggen, hvor der blev oprettet et Skætterri, og under Verdenskrigen 1914—18, da Manglen paa Hørvarer blev særlig følelig, blev Virksomheden under Navnet »*A/S Danalin*« udvidet med et større Skætterri i Tommerup. I de første Aar var der god Afsætning for Taven paa Verdensmarkedet til lønnende Priser, men under Krisen i 1921 standse Afsætningen helt, og Virksomheden maatte derefter standse en Tid.

Fabriken kom dog snart i Gang igen, nu under Ledelse af Direktør *Johs. Bay*, og da der ikke var Afsætning for Tave eller Garn, gik Fabriken over til Vævning af forskellige Linnedvarer.



Fig. 5. Haandruskning af Hør.

Ved Samarbejde med De samv. danske Husholdningsforeninger og flere landøkonomiske Foreningers Ungdomsudvalg lykkedes det derefter at faa Hordyrkningen udvidet til mange smaa Arealer, hvorfra Avlen blev modtaget i dugrødnet Stand til Skættning paa en ny stor Skætteturbine. Straaet betaltes med færdige Hørvarer.

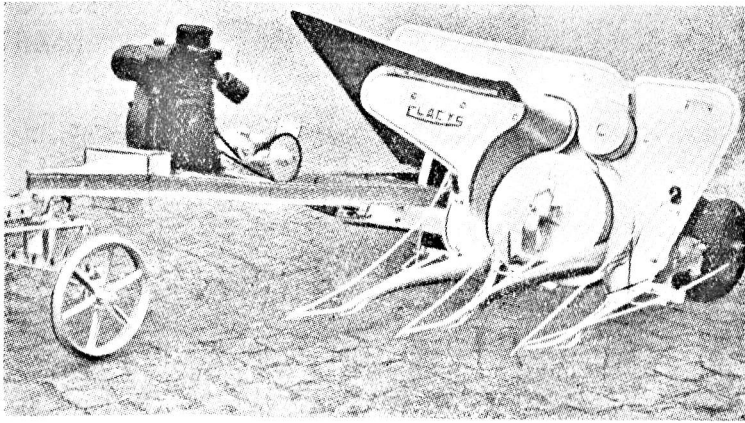


Fig. 6. Moderne Maskine til Ruskning af Hør.

Moderne Teknik.

Efter at der i de senere Aar er fremkommet moderne Ruskemaskiner, der daglig kan udføre 20—40 Mands Arbejde, og Skættmaskiner, som er i Stand til at skætte urodnet Hør, er Hordyrkning til *Tommerup* og tillige til *Dansk Hørkompagni* udvidet stærkt, navnlig ved Dyrkning paa større samlede Arealer.

Tabel 1. Danmarks Høreal.

1837	ca. 7700 ha
1871	» 4800 »
1881	» 1900 »
1896	» 165 »
1928	» 10 »
1931	» 25 »
1933	» 100 »
1936	» 225 »
1938	» 300 »
1939	» 540 »
1940	» 2000 »

Udviklingen af Hordyrkningen siden 1928 fremgaar af Tabel 1, der viser en Fremgang fra 10 ha i 1928 til 100 ha i

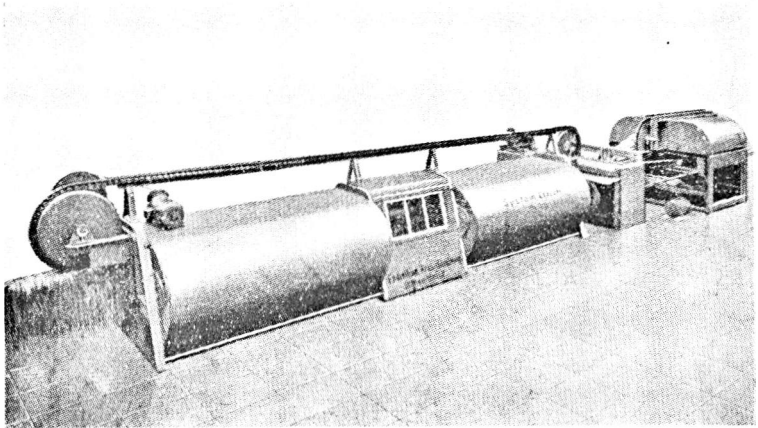


Fig. 7. Bryde- og Skættmaskine.

1933 og 225 ha i 1936. Derefter stiger Arealet stærkere, ca. 100 ha om Aaret, til 540 ha i 1939.

Vi har imidlertid hidtil manglet et Hørspinderi, men efter Tilløb fra forskellig Side opretter Firmaet *Jacob Holm & Sønner* nu et Spinderi, som skal kunne spinde Avlen fra ca. 1500 ha i de Garnnumre, hvor vi har det største Forbrug. Hermed er der opnaaet en god Basis for en Udvidelse af Hordyrkningen, og siden Efteraaret 1939 er der i de Egne, hvor Hordyrkningen var mest udbredt, dannet Sammenslutninger, der til Skætning af urodnet Hør paa belgiske eller tyske Maskiner opretter moderne Grønskætterier ved *Holbæk*, *Skævinge*, *Kolding* og *Grenaa*, som tillige med *Tommerup* kan behandle Hørren fra de ca. 2000 ha, der ventes dyrket i 1940, og hvorfra Avlen kan dække det meste af Danmarks normale Forbrug.

Areal med Spindhør.

Det samlede Areal med Spindhør har i de senere Aar varieret fra 2,1 til omtrent 2,8 Mill. ha (Tabel 2), og det planlagte Areal i Danmark udgør saaledes ikke engang 1 Promille deraf.

Tabel 2. Areal med Spindhor i Udlandet, 1000 ha.

	1929	1932	1935	1938
Sovjetunionen	1630	2510	2070	1882
Polen	122	93	124	148
Lithauen	86	43	79	78
Letland	56	32	68	65
Estland	32	15	30	23
Czekoslovakiet	19	6	13	16
Rumænien	17	22	31	15
Tyskland	13	4	22	55
Frankrig	44	9	33	38
Belgien	28	8	19	31
Holland	19	2	9	21
Storbritannien og Irland ..	16	2	13	10
Finland	5	4	5	3
Japan	10	10	16	25
Ialt	2097	2760	2532	2410

Hovedparten af Hørarealet findes i *Rusland*, hvor Arealet blev udvidet stærkt til 1932, da det var paa $2\frac{1}{2}$ Mill. ha. Samtidig fandtes omtrent 300 000 ha i andre Lande tilsammen.

Produktionen af Hør var da lovlig stor, og samtidig var Bomuldspriserne lave. Prisen paa Hør blev derfor saa lav, at Produktionen blev urentabel. — I de følgende Aar blev Arealet indskrænket stærkt i Rusland, og endvidere blev der oprettet store Spindrier, som skal oparbejde det meste af Hørreren til Forbrug i Rusland. I 1935 opgives Hørarealet i Rusland til 2 070 000 ha og i 1938 til kun 1 838 000 ha, eller omtrent 700 000 ha mindre end i 1932.

Samtidig har de fleste af de hørproducerende Lande udvidet Hørdyrkningen med tilsammen henimod 250 000 ha.

Forbruget af Hørvarer er imidlertid steget i de senere Aar, og Hørprisen har været forholdsvis høj.

Næst efter Rusland kom i 1938: *Polen* med omtrent 150 000 ha, *Lithauen* med 78 000 ha, *Letland* med 65 000 ha, *Frankrig* med 40 000 ha, medens *Belgien*, *Estland* og *Holland* havde omkring 30—20 000 ha, *Czekoslovakiet* og *Ru-*

mænnen ca. 15 000 ha, *Storbritannien* og *Irland* 10 000 ha og *Finland* 3 000 ha.

I de fleste af nævnte Lande er Arealet forøget siden 1932 med 50—100 pCt. eller mere.

I *Tyskland* var Hørarealet kun 4 000 ha i 1932, men det udvidedes derefter meget stærkt og har i de senere Aar været omkring 50 000 ha. Det skal imidlertid være Planen at udvide Hørarealet til 120 000 ha i *Tyskland*.

Hørrer har saaledes et meget stort Dyrkningsomraade baade mod Øst, Syd og Vest under lignende Dyrkningskaar som Danmark.

Produktion og Omsætning.

Med Hensyn til Taveudbyttet af Hø, da viser en Opgørelse for Aarene 1930—37, at det er meget forskelligt i de nævnte Lande. *Rusland* staar med det laveste Gennemsnitsudbytte, 260 kg Tave pr. ha, men hertil kommer dog et forholdsvis stort Frøudbytte.

Tabel 3. Gennemsnitsudbytte af Hørtave.

	kg pr. ha 1930—37
<i>Rusland</i>	ca. 260
<i>Polen</i>	300
<i>Estland</i>	316
<i>Letland</i>	325
<i>Finland</i>	349
<i>Tyskland</i>	350
<i>Lithauen</i>	450
<i>Storbritannien og Irland</i>	528
<i>Frankrig</i>	600
<i>Belgien</i>	622
D a n m a r k :	
Tommerup: Dugrødnet	393 (1928—37)
— do.	478 (1935—37)
— Grønskættet	681 1936—38)

Finland, *Estland*, *Letland*, *Polen* og *Tyskland* opnaar 300—350 kg Tave pr. ha og *Lithauen* 450 kg. I de vesteuropæiske Lande: *Frankrig*, *Holland* og *Belgien* opnaas der et højere Udbytte, omkring 600 kg pr. ha.

I Danmark har Taveudbyttet tidligere været omtrent som i Randstaterne, men i de senere Aar, efter at der i Forsøgene er udpeget bedre Hørsorter, har Gennemsnitsudbyttet af rødnet Tave været omkring 500 kg og af grønnskættet Tave ca. 680 kg pr. ha. Foruden Taveudbyttet opnaas endvidere et væsentligt Udbytte af Blaar og Frø.

Danmarks Hjemmeforbrug af Hørgarn o. a. Høvarer, undtagen Frø, er beregnet at kunne dækkes af Avlen fra 2—3000 ha, og af Hensyn til fortsat Udvidelse af Hørdyrkningen skal der ogsaa nævnes lidt om Eksportmulighederne for Hørtave.

Som nævnt har Rusland formindsket Høarealet meget stærkt i de senere Aar, og hertil kommer, at Landet anvender mere Hør til Hjemmeforbrug. Eksporten fra Rusland er derfor langt mindre nu end tidligere, og Formindskelsen synes ikke opvejet ved Udvidelsen af Høarealet i andre Lande.

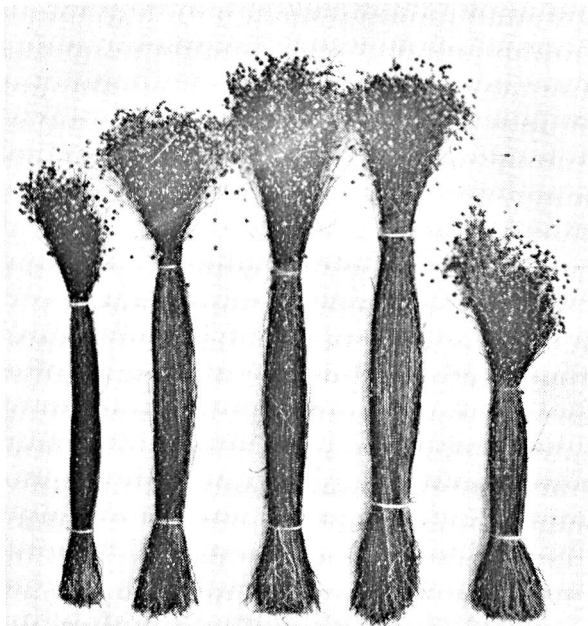
Den årlige Produktion af Hør er opgjort til 800—1000 Mill. kg Tave, deraf eksporteres 150—170 Mill. kg. Af dette Kvantum har England aftaget henimod Halvdelen, og det er derfor ogsaa London-Noteringen for Hør, der angiver Hørpriserne. I de senere Aar er dugrødnet Hør betalt med 135—175 Øre pr. kg og vandrødnet, belgisk Hør med 190—220 Øre pr. kg. — Priserne er nu væsentlig højere.

Angaaende Import af Hørtave skal nævnes, at Frankrig plejer at indføre ca. 40 Mill. kg, Belgien ca. 19 Mill. kg, Czekoslovakiet ca. 15 Mill. kg, Tyskland 7—8 Mill. kg, Sverige ca. 2½ Mill. kg og Finland ca. 1 Mill. kg.

Det er saaledes store Mængder Hør, der afsættes paa Verdensmarkedet, og Spørgsmaalet bliver blot, om vi kan producere gode Varer til konkurrencedygtige Priser, hvilket der er meget, der tyder paa, at vi har gode Muligheder for.

Høavl i Danmark.

Saa vel Klima som Jordbund i Danmark er gunstigt for Hørdyrkning. Hørrer trives bedst i et jævnt varmt og fugtigt Kystklima og paa let lermuldet eller god sandmuldet Jord i god Kultur og Godningskraft. Det gælder dog om, at Undergrunden ikke er for tør, i saa Fald bliver Hørrer ofte for kort. I Tyskland regner man, at Hørrer kræver 120—150 mm Nedbør i Vækstperioden, og det har vi som oftest ogsaa. Arealet skal være frit beliggende for Sol og Vind. Grøn jord er en god Forfrugt for Hørrer, blot den er omtrent ren for Rod ukrudt, navnlig fri for Tidsler og Kvik. Ellers maa en velholdt Rodfrugtafgrøde foretrækkes som Forfrugt for Hørrer.



Ukalket, Reakti- onstal: 4,8	Reakti- onstal: 6,0	Reakti- onstal: 6,5	Reakti- onstal: 7,0	Reakti- onstal: 7,8
------------------------------------	------------------------	------------------------	------------------------	------------------------

Fig. 8. Hørrer fra Kalkforsøg ved Lyngby Forsøgsstation.

Til Horren tilføres Superfosfat ligesom til Vaarsæd, af Kvælstofgødning gives nærmest lidt mindre, end der anvendes til Ørn-Havre, idet Lejesæd bør undgaas, men af Kaligødning, som fremmer Tavedannelse, bør tilføres 150—300 kg pr. ha. I Kalkforsøg ved Lyngby opnaaedes bedst Udbytte af Hor ved Reaktionstal 6,5—7, og saavel ved lavere som ved højere Reaktionstal blev Udbyttet lavere.

Ved Sortsforsøg paa Forsøgsstationerne er der blandt et stort Antal udenlandske Sorter hurtigt udpeget to Sorter fra Nord-Irland: Stormont Gossamer og Stormont Cirrus samt en hollandsk, hvidblomstret Sort, Concurrent, som gav 30—50 pCt. større Taveudbytte end den tidligere benyttede Sort, og i de senere Aar er det næsten udelukkende disse Sorter, som har været dyrket i Danmark.

Arealet til Hor bør bearbejdes godt fra Efteraaret af, saaledes at det om Foraaret kun behøver at fældes og senere letharves nogle Gange for at odelægge Froukrudt.

Horren saas i sidste Halvdel af April eller først i

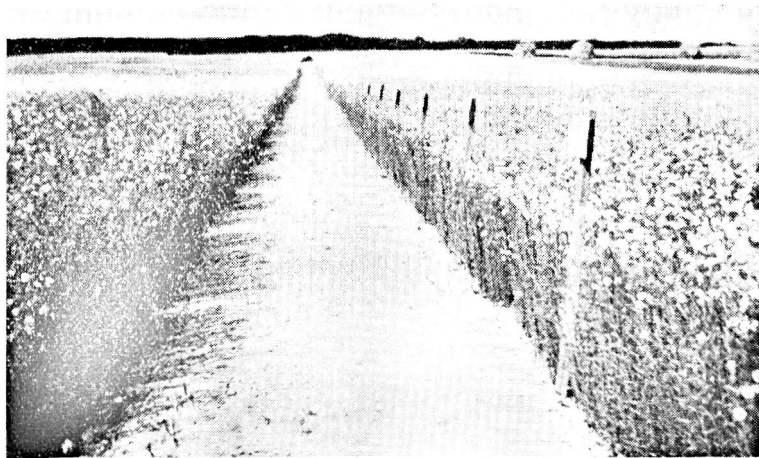


Fig. 9. Fra Horforsøgene paa Lyngby Forsøgsstation
Horren i fuld Blomst.

Maj. Der saas 130—140 kg velspirende Frø pr. ha. Tidligere blev det forlangt, at Horren skulde bredsaas, men ved Forsøg paa Forsøgsstationerne gav Radsaaning paa almindelig Afstand for Korn, 12 cm, lidt bedre Resultat end Bredsaaning, og Hørren er lettere at renholde. Ved større Afstand, 18 og 24 cm, blev Udbyttet noget mindre.

Renholdelse af bredsaet Hør kræver meget Haandarbejde, men i radsaaede Marker kan Ukrudtet bekæmpes ved Ukrudts harvning, naar Hørren er 2—4 cm høj. Er Hørren saaet paa 15—18 cm Afstand, kan den ogsaa, naar Planterne er 4—6 cm høje, radrensnes med en 2-rækket Radrenser paasat smalle, tovingede Skær. Tidsler o. a. høje Ukrudtsplanter maa stikkes eller trækkes op.

Da Hørren tåler Sprojtning med kemiske Midler, kan Agerkaal, Agersennep og Kiddike samt Pileurt bekæmpes i Hørmarken ved Sprojtning, f. Eks. med en 3 pCt. Blaastensopløsning.

Ruskning af Hørren foretages, naar Stænglen har

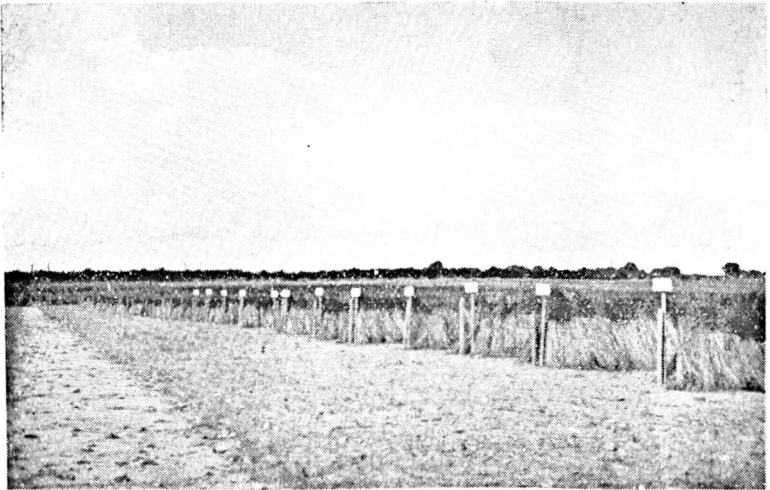


Fig. 10. Hørhobe. Fra Forsøg paa Lyngby Forsøgsstation.

tabt de fleste af Bladene paa nederste Halvdel, og den midterste Frøkapsel begynder at blive gulbrun. — Paa mindre Arealer kan Horren h a a n d r u s k e s, og paa større Arealer udføres Ruskningen med moderne R u s k e m a s k i n e, som kan binde Horren i smaa Neg, der vejres i Hobe ligesom Korn. — Det er forsøgt af flere forskellige Hordyrkere at høste Horren med Selvbinder, men det er vist ikke lykkedes endnu, idet det baade volder Vanskelighed at faa Skaaret skilt fra den Hør, der staar tilbage, og at faa afskaaret Hörstraaene, som indeholder saa megen Tave. Selv om det lykkes at overvinde disse Vanskeligheder, saa maa der nok regnes med, at der ved Høstning med Selvbinder tabes 6—8 cm af Straaene, hvorved Taveudbyttet vil nedsættes saa meget, at det nok vil lønne sig bedre at anvende Ruskemaskine.

Afrivning af Hørfroet udføres paa specielle Maskiner enten hos Dyrkerne eller paa Skætteri lige forud for Brydning og Skætning.

Med Hensyn til U d b y t t e t a f S p i n d h ø r skal end-

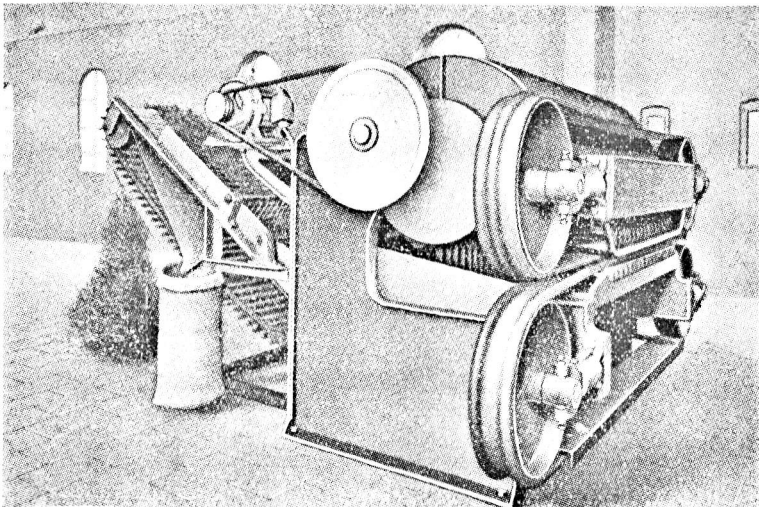


Fig. 11. Maskine til Afrivning af Hørfro.

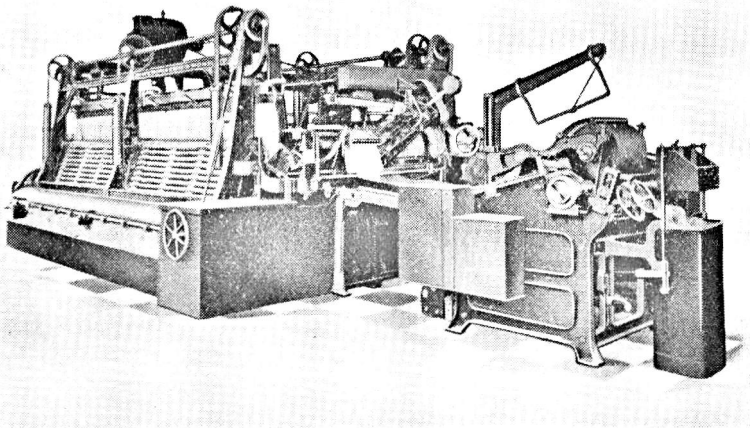


Fig. 12. Hørhegle.

nu nævnes, at i Gennemsnit af fem Aars Forsøg, 1933—37, ved Lyngby og Blangsted Forsøgsstation er der af de bedste irske Hørsorter opnaaet 4700 kg Straa pr. ha, hvoraf der efter Dugrødning blev udvundet omkring 700 kg Tave og 500 kg Stoppeblaar. Endvidere gav Sorterne omkring 800 kg Fro pr. ha. Af Concurrent opnaaedes noget mindre Udbytte af Straa, men henimod samme Taveudbytte og et større Frøudbytte. Hørstyrkerne har dog gennemgaaende opnaaet lidt lavere Udbytte af Tave og lidt højere af Blaar. Resultater og Erfaringer fra de senere Aars Forsøg med Spindhør er iøvrigt offentliggjort i 240. Meddelelse, 3. Oplag, fra Statens Planteavl-forsøg.

Angaaende Indtægten ved Hørstyrkning i de senere Aar kan oplyses, at Tommerup for Avl 1937 og 1938 efter Fradrag af Behandlingsudgifter til Gronskætning i Gennemsnit har afregnet Dyrkerne med omkring 1100 og 900 Kr. pr. ha for urødet Straa samt for Fro. Dansk Hørkompagni har afregnet Avlen for 1938 med ca. 1000 Kr. pr. ha. — Siden den Tid er Prisen paa Hørstraa og Hørtave steget betydeligt.

Dyrkning af Oliehør.

Til Spindhør anvendes smaafrøet Hør, som giver en høj og kun lidt grenet Stængel og stærke Taver. Frøet af Spindhør kan anvendes til Olieudvinding, men hvor For-maalet med Hør dyrkning er Frøproduktion, foretrakkes storfrøet Hør, Oliehør (Frøhør), der har en kortere, grovere og mere grenet Stængel og giver mere Frø.

I Tyskland har man efter Krydsning af de to Former udvalgt Kombinationstyper, som er frørige og kan give en Del Tave.

Af Oliehør indfører vi aarlig 20—25 Mill. kg. Prisen har i de senere Aar været omkring 25 Ore pr. kg, men den er steget i den senere Tid, navnlig paa Grund af den stærkt forhøjede Fragt og Assurance under Krigen, og den er nu omkring 40 Ore pr. kg. Indførslen repræsenterer herefter en Værdi paa 8—10 Mill. Kr. Oliehør indføres overvejende fra La Plata i Argentina, hvor Halvdelen af Verdensproduktionen avles.

Hørfrø indeholder 35—40 pCt. Fedt eller tørrende Olie, Linolie, hvoraf der kan fremstilles Fernis, Linoleum, blod Sæbe, Spiseolie m. v. Ved Presning af Hørfrø udvindes en Tredjedel af Vægten som Olie, og Resten bliver til Hørfrøkager, der indeholder omkring 25 pCt. fordøjelig Renprotein.

Paa Forsøgsstationerne har der i Aarene 1921—24 været udført nogle Forsøg med Oliehør, og i 1934—37 har der været udført Forsøg paa seks Forsøgsstationer med forskellige Sorter af storfrøet Hør fra Argentina, U. S. A. og Indien. Af disse gav argentinsk La Plata Hør størst Froudbytte, nemlig i Gennemsnit for de enkelte Forsøgsstationer 1500—2300 kg pr. ha, af Havre opnaaedes under tilsvarende Forhold 2—2½ Gang saa højt et Kærneudbytte ligesom ved tidligere Forsøg. Da Hørfrø har omkring dobbelt saa høj en Foderværdi som Havre, 0,6 kg Hørfrø = 1,2 kg Havre = 1 F. E., er der saaledes høstet omtrent samme Antal F. E. af Hørfrø som af Havrekærne.

I de senere Aar er Dyrkning af Oliehør ogsaa forsøgt af enkelte Landmænd, der opgiver at have opnaaet omtrent tilsvarende Udbytte som i Forsøgene.

Hørfro, avlet ved Lyngby, har i de fire Forsøgsaar haft mindst samme Indhold af Fedt som argentinsk Frø, og Olien af det danske Frø har haft højere Jodtal og dermed bedre Tørreevne end normalt for argentinsk Frø.

Oliehør kan dyrkes omtrent paa samme Maade som Vaarsæd, men til Dyrkning bør vælges saa ren Jord som muligt. Saaning udføres noget senere, i sidste Halvdel af April eller først i Maj, og Høsten falder ogsaa senere end for Vaarsæd, som oftest sidst i August eller først i September.

I Forsøgene har der været anvendt 20—30 cm Rækkéafstand, saaledes at Oliehorren kunde radrenses 1 à 2 Gange. Enkelte Afstandsforsøg tyder dog paa, at der kan opnaas højere Froudbytte ved Dyrkning paa samme Afstand som Korn, 10—12 cm. Med Hensyn til Gødskning og Renholdelse af Oliehør gælder omtrent det samme, som er nævnt for Spindhør.

Høstning af Oliehør kan udføres med Slaamaskine eller

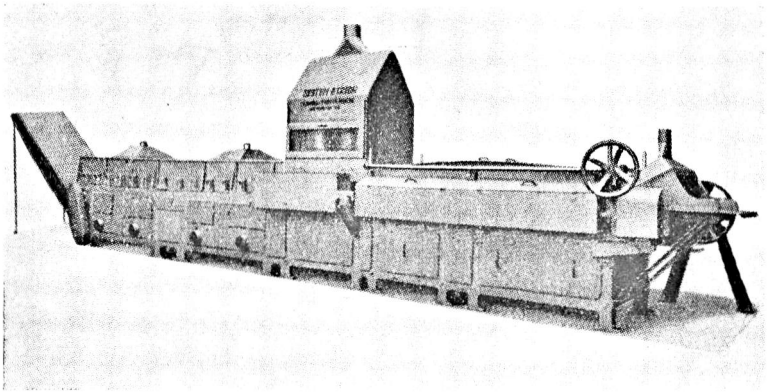


Fig. 13. Blaarbehandlingsmaskine.

Selvbinder, blot Fingre og Knive er i Orden. Tærskning kan foretages paa almindelige Tærskemaskiner.

Straaet af Oliehør har tidligere været omtrent værdiløst, men efter Fremkomst af moderne Blaarbehandlingmaskiner ser det ud til, at Straaet med Fordel kan afsættes til Udvinding af Spindemateriale.

For Dyrkning af Oliehør gælder det iøvrigt, at den kan iværksættes for et enkelt Aar ad Gangen, idet vi har Oliefabriker, som kan aftage Avlen.

Af de Olieplanter, der kan være Tale om, at vi kan dyrke, er saavidt det kan skønnes, navnlig Oliehør, der af Hensyn til Forbrug og Udbytte først bør komme i Betragtning. — Saafremt den fornødne Udsæd ikke er til Stede, maa det tilraades, at Oliemøllerne afgiver af det Frø, der er bestemt til Oliepresning, idet der derefter kan avles 15—20 Gange saa stort et Kvantum.

Dyrkning af Oliehør er imidlertid ukendt af de fleste, og den kræver mere Arbejde ved Renholdelse end Korn, hertil kommer, at Oliehør høstes noget senere og efterlader Jorden mere uren end Korn, og den egner sig saaledes ikke ret godt som Forfrugt for Vintersæd. Under Hensyntagen hertil maa Prisen for Oliehør være noget højere, end Udbytteforskellen i Forhold til Vaarsæd betinger, og en Pris af omkring 3 Gange Kornprisen maa indtil videre anses for passende.

Saafremt Afsætningen sikres til en rimelig Pris, vil Dyrkningen af Oliehør næppe være forbunden med stor Risiko, og for Landet som Helhed kan Risikoen ved at undlade at faa Dyrkningen iværksat under de nuværende Forhold let blive større.

Til Slut skal der blot gores opmærksom paa, at saavel for Spindhør som for Oliehør er der en Række Opgaver, som det vil være af Betydning at faa løst.

Ved Sortsforsøg er der allerede udpeget gode udenlandske Sorter af Spindhør, men fra andre Plantearter har vi Erfaring for, at der ved Forædling her i Landet kan op-

naas betydelige Forbedringer. Det er derfor nærliggende at optage et Forædlingsarbejde paa dette Omraade, og det er da ogsaa begyndt ved Lyngby og af Proprietær *Damsgaard-Sørensen*.

Desuden er der begyndt eller iværksættes nu forskellige Forsøg til Belysning af Spørgsmaal vedrørende Saatid, Ukrudtsbekæmpelse, Rusketid, Vejringstid m. m. — Disse Opgaver maa imidlertid søges løst med Bistand af Skætterier og Spinderier. Ved disse Virksomheder vil der ogsaa nok melde sig en Række Opgaver vedrørende Fremskaffelse af Udsæd, Hørrens Dyrkning og Behandling samt Spørgsmaal om Afsætning af Tave og Frø, og lignende Opgaver, som bedst kan løses ved Samarbejde, saaledes som det f. Eks. sker mellem Kartoffelmelsfabrikerne.

Endvidere maa der optages et Oplysningsarbejde om Hørdyrkning, f. Eks. ved Kursus, Studierejser og gennem Pressen, for hurtigst muligt at faa indarbejdet en rationel Dyrkning og Behandling af Hørren.

Foredraget blev efterfulgt af følgende Diskussion:

Statsraad *C. A. Koefoed* nævnte, at i Rusland, hvor Taleren gennem mange Aar havde haft Lejlighed til at følge rationel Hørdyrkning paa nærmeste Hold, var der i visse Egne specielle Folk, der rejste ud omkring og udsaa sig velegnede Arealer for Hørdyrkning, som de saa forpagtede. Hørren blev udmærket passet med Lugning, rettidig Ruskning, og Frøet blev sat op i høje, smalle Stakke til Eftermodning. Overalt, hvor der blev drevet rationel Hørdyrkning, benyttede man Vandrødning, og der blev passet nøje paa, at Rødningen blev afbrudt paa det rette Tidspunkt. Alt Arbejde med Dyrkningen udførtes ved Haandkraft.

Der var i Foredraget nævnt Grønskætning. Kunde der ikke blive givet en lidt nærmere Redegørelse for denne og for endnu et Spørgsmaal: Fordrer den store Virksomheder?

Direktør *Johs. H. Sylvest* havde paa forskellig Maade beskæftiget sig meget med Hørdyrkningen og var kommet til den Erkendelse, at Langeland netop har det ideelle Klima for Hørdyrkning. Der er megen Interesse paa Øen for Oprettelse af et Hørskæteri.

Angaaende et eventuelt nyt Skæteri var der en Række Spørgsmaal, som kunde ønskes besvaret. Hvorledes stiller det sig med

Muligheden for at faa Valuta til Indkøb af de nødvendige Maskiner, og kan de allerede eksisterende Skætterier behandle Afgrøden fra de 2000 ha, som man i Øjeblikket har Planer om at udvide Dyrkningen til? Hvor meget vil et nyt Skætterier koste? Kan man regne med Udførselstilladelse for rødnet eller skættet Hør, saafremt Produktionen skulde overstige, hvad det nye Spinderi kan behandle, og hvilken Værdi kan tillægges Straaet af Oliehørrer? Er der tilstrækkelige Hørfromængder til Raadighed af la Plata?

Fuldægtig *R. Kampp* spurgte, om man var gaaet bort fra den Tanke, at der til Selvforsyning skulde bruges 10 000 ha. Dette Tal var vistnok nævnt i sin Tid af Direktør Kierulf Petersen, men han havde maaske ogsaa medregnet Forbruget af Jute og Hamp. Det, der til syvende og sidst maatte blive afgørende for Hørdyrkningen, var dog Økonomien, og om denne havde man kun hørt lidt. Naar Priserne i de senere Aar var steget, hang det sammen med Indskrænkning af de Arealer, hvorfra Hørrer kunde eksporteres. Man maa lægge Vægt paa at komme ud over de ustabile Priser paa en eller anden Maade. Det gaar nemlig altid saaledes, at i gode Aar strømmer Dyrkerne til, i daarlige Aar gaar det den anden Vej. Bl. a. af Hensyn til de nye Skætterier, der er oprettet og vil blive oprettet, maa vi have en vis Stabilitet i Priserne.

Ingeniør *Schmiegelow* kunde om det urodne Hør oplyse, at de Maskiner, der skal bryde den urodne Hør, maa være meget kraftige. Denne Del af Processen, Grønskættningen, er ikke saa vanskelig, og de nye Maskiner, der er fremstillet til dette Formaal, gør et særdeles godt Arbejde. Først ved Spindingen melder Vanskelighederne sig, fordi den grønskættede Tave ikke har været udsat for den Gæringsproces, der finder Sted ved Rødningen. Det Garn, der blev Resultatet af den første Sending grønskættet Tave, var ikke helt tilfredsstillende, men de paagældende Ulemper kan man nu komme udenom ved en kemisk Behandling af Taven.

Det betyder selvsagt overordentlig meget for Hørprisen paa Verdensmarkedet, at den største Høreksporth, Rusland, nu kun kan producere til eget Forbrug. De, der vil regulere Hørpriserne, bør sikkert begynde med Bomuldsprisen; hvis blot dette kan gennemføres, kan man sikkert ogsaa ordne Hørpriserne.

Proprietær *Briand Clausen* nævnte, at Svine-Mælde er det værste Ukrudt i Hørmarken. Under en Omtale af Klassificeringen af Hørstraaet spurgte han, om der ikke her burde foretages en Ændring. Der er i Øjeblikket Tale om 6 Klasser, der afregnes med 12—28 Ore pr. kg Straa. Hvilke Egenskaber skal der regnes efter: Farve, Stivhed, Længde o. s. v. For Dyrkerne af Spindhør var et andet Spørgsmaal af Interesse, nemlig Kapslernes Foderværdi. Hvor stor er denne? Fra 3 Tdr. Land med Hør havde Taleren ca. 500 kg

Kapsler, og det var hans Erfaring, at navnlig Hestene sætter megen Pris paa dem.

Oberstløjtnant *O. H. Winkel* udtalte, at det var vanskeligt at klassificere Hørren. Egentlig kan det først efter Skætningen gøres paa tilfredsstillende Maade. I Tyskland er man kommen ind paa en Pointsberegning i Forbindelse med Bedømmelsen af Straa-tykkelse, Farve, Længde o. s. v. Om Foderværdien af Kapslerne var det vanskeligt at sige noget bestemt, men den var saa vidt vides endog særdeles god.

Tiden bør udnyttes til Fremstilling af den gode Hør, thi efter Krigen vil der rimeligvis komme katastrofale Prisfald, navnlig for de daarligere Kvaliteter. Erfaringen har vist, at det væsentligst er de daarligere Kvaliteter, der rammes af Prisfald.

Paa Grund af den tørre Forsommer vil Udbyttet af urødnet Straa for 1939 komme til at ligge under 3500 kg pr. ha. I 1938 fik Dyrkerne 13,7 Ore pr. kg Straa for 4300 kg pr. ha samt 55 Ore pr. kg Frø. For 1940 ser det ret lyst ud, men det er dog tvivlsomt, om de samme Fropriser kan holdes.

Det Areal med Hør, der er nødvendig for at dække eget Forbrug, kan være nogle Tusinde ha, men vi kan ikke blive staaende her. Vi maa eksportere, naar der er Mulighed derfor, og vi maa bruge Hør, hvor vi tidligere brugte Bomuld o. lign. En af Ulemperne ved Hør er, at den kan krympe, men den Vanskelighed er nu overvundet, og adskillige Fabrikanter er gaaet over til at fremstille f. Eks. Drejlstøj, Telte o. lign. af Hør.

Proprietær *V. Stenbock-Nielsen* omtalte forskellige Hordyrkningsforhold og nævnte, at han i 1935 havde begyndt med 1 Td. Land Hør. Trods store Begyndervanskeligheder havde han fortsat og udvidet Dyrkningen og skulde i Aar have 24 Tdr. Land med Hør. Ud fra Talerens Erfaring var mindre Rækkeafstand end 12 cm at anbefale, fordi det gav længere Straa og mindre Forgøring, men ganske vist ogsaa mindre Froudbytte. Særlig anbefalelsesværdig var en god Kaligodskning. Har man Kvikgræs, skal man lade være at saa Hør. De andre Ukrudtsarter kan bekæmpes ved Spøjtning. Høstning med Selvbindere havde været forsøgt, og ud fra de herved indvundne Erfaringer syntes *Stenbock-Nielsen* det ikke nødvendigt at regne med 20 pCt. Svind for denne Høstningsmaade, saaledes som man sædvanligt gør.

Professor *Axel Pedersen* omtalte Rækkeafstanden. I Holland og Belgien benytter man Bredsaaning af Hørren eller Radsaaning med lille Rækkeafstand, og det giver gode Resultater dér. Herhjemme synes man derimod at faa gode Resultater med større Rækkeafstand. I Holland og Belgien er Korn den almindelige Forfrugt for Hør, og Hør er undertiden blevet benyttet som Dæksæd.

Forklaringen herpaa saavel som paa Spørgsmaalet om Rækkeafstanden er sikkert det Forhold, at Jorden i de nævnte Lande er renere end her.

Med Hensyn til Hørdyrkningen rejser sig det Spørgsmaal, om der fra de nydannede Industriforetagender kan gives fornøden Vejledning for Dyrkerne og specielt for de nye Dyrkere? Kan vore almindelige Planteavlskonsulenter klare Vejledningen, eller maa vi have specielle Konsulenter for Høravlen? Man skal vel ikke allerede nu lægge Dæmper paa den store Hørdyrkningsinteresse, men er der engang vil komme til at gaa med Hørdyrkningen, som det nu er gaaet med Sukkerroedyrkningen efter Indskrænkningen. Kan der oparbejdes en Eksport, stiller det sig selvfølgelig anderledes.

Foredragsholderen saa sig ikke i Stand til direkte at besvare Sylvest's Forespørgsel om Valuta til Skættemaskiner, men man kunde sikkert gaa ud fra, at man vil søge at undgaa en Fejl, som den man begik under forrige Verdenskrig ved Oprettelsen af alt for mange Kartoffelmelsfabrikker. Det vilde nok være det bedste, hvis Skatterierne fik et begrænset Opland af Hensyn til Transportomkostningerne. Det er Planen at behandle Hørren fra de 2000 ha paa de fem Skatterier. Kan der foruden til Spinderiet blive noget til Eksport, vilde det nok være en heldig Udvikling, og der vilde da formentlig blive givet Udførselstilladelse. Angaaende Prisen for et Skatteri vilde Taleren henvise til de Meddelelser, der havde været fremme om Oprettelsen af de nye Skatterier. Prisen var da angivet til 150—250 000 Kr.

Ved Dyrkning af Oliehør kunde man ogsaa gøre Regning paa at faa noget ud af Straaet. Der opgives for Tiden ca. 10 Øre pr. kg Straa. Naar der allerede nu lyder enkelte advarende Røster mod at forcere Hørdyrkningen for stærkt, og der henvises til, hvorledes det gik under den forrige Krig, maa man ikke glemme, at den Gang havde vi intet Hørspinderi, og Risikoen blev baaret af ganske faa, i Modsætning til, hvad Tilfældet er nu.

Vi savner Driftsregnskaber for Hørdyrkningen, men de fleste af Dyrkningsudgifterne svarer nærmest til Udgifterne ved Korn dyrkning.

I Almindelighed kan Hør vist ikke siges at være nogen god Forfrugt, bl. a. fordi man fjerner Rødderne. Jorden bliver sammen-trampet, og dens fysiske Tilstand derved forringet. Om Rækkeafstanden kunde siges, at den skulde være den mindst mulige, men Saamaskinen, Jordens Renhed og Renholdelse satte en Grænse. 12 cm Rækkeafstand har gennemgaaende givet lige saa gode eller bedre Resultater end Bredsaaning. Ren Jord og passende Godning, først og fremmest Kali, er vigtigt for Hørdyrkning.

Hvor Svine-Mælde forekommer, er den et besværligt Ukrudt i Hørmarker, men Hvidmelet Gaasefod er meget mere almindelig udbredt og maa bekæmpes ved Ukrudtsharvning og Lugning, eventuelt Radrensning.

Angaaende Uddannelses- og Vejledningsspørgsmaalet kan oplyses, at de fleste af de Virksomheder, der arbejder med Hørrn, har antaget Medhjælp, som giver Vejledning for Dyrkerne.

Proprietær A. P. Damsgaard-Sørensen mente ikke, at der laa nogen nærmere Beregning til Grund for det Tal paa 10 000 ha med Hør, som Kierulf Petersen i sin Tid havde nævnt i Forbindelse med Selvforsyning. For »Danalin«, som Taleren sammen med Kierulf Petersen havde været interesseret i under og efter Krigen, havde det udelukkende været Eksport af Tave, det drejede sig om. Krisen for den engelske Tekstilindustri slog vor Avl ud dengang. Selv om dette at indstille sig paa Udnyttelse af Eksportmuligheder var udmærket, burde det dog fraraades at tænke alt for meget herpaa, saaledes som Forholdene er i Ojeblikket. Taleren kunde bekræfte, at Kapslerne havde stor Foderværdi, og han sluttede med at slaa til Lyd for Tiltrækning af nye og gode danske Hørsorter, hvorved der ogsaa blev Mulighed for Salg af Frø til Udsæd.

Forstander H. Baggé mente ikke, at der laa Forsøg til Grund for den lille Rækkeafstand, der benyttedes i Holland og Belgien, men at den mere var bestemt af et Ræsonnement. Forsøg, som var foretaget i Tyskland, støttede Forstander Lundens Opfattelse: Lidt større Rækkeafstand og tættere Bestand i Rækkerne.

Godsejer, Dr. med. K. A. Hasselbalch efterlyste en Udtalelse om Hørfroets Olie- og Proteinindhold og andre af de Spørgsmaal, der knytter sig til Dyrkning og Afsætning af Oliehør.

Direktor Rehné-Larsen glædede sig over den Interesse, der var blevet, ogsaa for Hørfroet. Naar man ikke hidtil havde været ivrig efter at benytte dansk Hørfro til Oliepresning, maa Aarsagen søges i dets høje Vandindhold, der ligger omkring 12—13 pCt. Rent teknisk volder det Presningen store Vanskeligheder. Det sydamerikanske Frø, der nu benyttes til Oliepresningen, har et Vandindhold paa kun 8 pCt. Kan den hjemlige Høravls leverer Frø af samme Beskaffenhed, vil det kunne gøre samme Fyldest som det udenlandske. Men saa er der tilbage Prisspørgsmaalet. Det udenlandske Frø kan i Dag faas til en Pris af 40 Øre pr. kg. Hvis der skal regnes med en Frøpris af 3 Gange Kornprisen for det hjemmeavlede Frøs Vedkommende, kan Prisen let komme op paa 60 Øre pr. kg, og det vil medføre højere Olie- og Lakpriser. Der er en vis Forbindelse mellem Vandindholdet og Modenhedsgraden, og det er muligt, at der kan rettes noget her. Spørgsmaalet om der raadedes over tilstrækkelige Mængder af Frø til Udsæd — kunde besvares bekræftende.

Foredragsholderen svarede paa Spørgsmaalet om det danske Frøs Vandindhold, at det ikke kunde volde større Vanskelighed at nedbringe Frøets Vandindhold. Hvis man dyrkede Hørren for Frøets Skyld, skulde den først hostes, naar Frøet var rigtig modnet. Dette vilde medføre en Nedgang i Vandindholdet, sammenlignet med det Frø, der fremkommer som Biprodukt ved Dyrkning af Spindhør. Desuden er vi godt kendt med kunstig Tørring af Frø.

Direktør *Bertelsen* omtalte det af Jacob Holm & Sonner planlagte Hørspinderi, der indrettes saa moderne som vel muligt og med de bedst mulige Hjælpemidler. Med den gode nye Teknik ved Ruskning og Spinding skulde det nu være muligt langt bedre end tidligere at klare sig i Konkurrencen med Bomulden. Ogsaa den kemiske Behandling af Taven er billigere end den hidtil anvendte Rødning. Der er mange Omraader, hvor Hørren allerede er i Stand til at hævde sig, og den vil i Fremtiden komme til at kunne gøre det endnu bedre. Firmaet kunde aftage hele Høravlen, men en Del af den fineste Tave maatte eksporteres for at faa Garn. — Der var ikke Fare for Afsætningen af Hørren.

Efter at korte Replikker var udvekslet om forskellige af de fremdragne Spørgsmaal, afsluttedes Forhandlingerne af den ledende Præsident med en Tak til Foredragsholderen og Diskussionsdeltagerne for den interessante og udbytterige Aften. Landhusholdningsselskabets næste Møde vilde — hvis Forholdene ikke lagde Hindringer i Vejen derfor — blive Hindsgavlmodet til Sommer.
